

"...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

"

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 'Anayasaya aykırılığın diğer mahkemelerde ileri sürülmesi' başlıklı 152. maddesinin birinci fıkrasında: 'Bir davaya bakmakta olan mahkeme, uygulanacak bir kanun veya kanun hükmünde kararnamenin hükümlerini Anayasaya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa, Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar davayı geri bırakır.' hükmü yer almaktadır.

03.04.2011 tarihli, 27894 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 'Anayasaya aykırılığın mahkemelerce ileri sürülmesi' başlıklı 40. maddesinde: 'Bir davaya bakmakta olan mahkeme, bu davada uygulanacak bir kanun veya kanun hükmünde kararnamenin hükümlerini Anayasaya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa;

a) İptali istenen kuralların Anayasanın hangi maddelerine aykırı olduklarını açıklayan gerekçeli başvuru kararının aslını,

b) Başvuru kararına ilişkin tutanağın onaylı örneğini,

c) Dava dilekçesi, iddianame veya davayı açan belgeler ile dosyanın ilgili bölümlerinin onaylı örneklerini,

dizi listesine bağlayarak Anayasa Mahkemesine gönderir.

Taraflarca ileri sürülen Anayasaya aykırılık iddiası davaya bakan mahkemece ciddi görülmezse bu konudaki talep, gerekçeleri de gösterilmek suretiyle reddedilir. Bu husus esas hükümle birlikte temyiz konusu yapılabilir.

Genel Sekreterlik gelen evrakı kaleme havale eder ve keyfiyeti başvuran mahkemeye bir yazı ile bildirir.

Evrakın kayda girişinden itibaren on gün içinde başvurunun yöntemine uygun olup olmadığı incelenir. Açık bir şekilde dayanaktan yoksun veya yöntemine uygun olmayan itiraz başvuruları, Mahkeme tarafından esas incelemeye geçilmeksizin gerekçeleriyle reddedilir.

Anayasa Mahkemesi, işin kendisine noksansız olarak gelişinden başlamak üzere beş ay içinde kararını verir ve açıklar. Bu süre içinde karar verilmezse ilgili mahkeme davayı yürürlükteki hükümlere göre sonuçlandırır. Ancak, Anayasa Mahkemesinin kararı, esas hakkındaki karar kesinleşinceye kadar gelirse mahkeme buna uymak zorundadır.' hükmü yer almaktadır.

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 'Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir.' hükmünü içeren 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun ve insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasaya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimlerine açık olan devlettir.

Öte yandan, 'Hukuk güvenliği ilkesi', hukuk devletinde uyulması zorunlu temel ilkelerden birini oluşturmaktadır. Anayasada öngörülen temel hak ve özgürlüklerin kullanılmasının ve insan haklarının yaşama egemen kılınmasının önkoşulu olan hukuk güvenliği ilkesi, hukuk normlarının öngörülebiliyor olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar.

Bu bağlamda, daha önce tesis edilmiş bulunan işlemlerin doğurduğu hukuki sonuçları ortadan kaldıracak şekilde yasama tasarrufunda bulunulması, hukuk güvenliği ilkesine aykırılık oluşturur. Hukuk devletinin gereği olan hukuk güvenliğini sağlama yükümlülüğü, kural olarak yasaların geriye yürütülmemesini gerekli kılar. 'Yasaların geriye yürümezliği ilkesi' uyarınca yasalar, kamu yararı ve kamu düzeninin gerektirdiği, kazanılmış hakların korunması, mali haklarda iyileştirme, bakılan davada mülkiyet hakkı gibi kimi ayrık durumlar dışında ilke olarak yürürlük tarihlerinden sonraki hukuksal olay, işlem ve eylemlere uygulanmak üzere çıkarılırlar. Yürürlüğe giren yasaların geçmişe ve kesin nitelik kazanmış durumlara etkili olmaması hukukun genel ilkelerindendir.

Bu itibarla, 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanununa, 6353 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 21. maddesiyle eklenen ve 'Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce Bakanlıkça verilen kamu yararı kararlarının uygulanmasına yönelik olarak Organize Sanayi Bölgeleri tarafından tesis edilen kamulaştırma işlemleri bu Kanunun 5 inci maddesi kapsamında kabul edilir.' hükmünü içeren Geçici 11. maddesi, yukarıda açıklanan 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 2. maddesinde belirtilen 'hukuk devleti' tanımına ve hukuk devletinde uyulması zorunlu temel ilkelerden olan 'hukuk güvenliği ilkesi'ne aykırılık oluşturmaktadır.

Yine Anayasanın 6. maddesinin son cümlesinde: 'Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisini kullanamaz.', 46. maddesinde ise: 'Devlet ve kamu tüzel kişileri; kamu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek karşılıklarını peşin ödemek şartıyla, özel mülkiyette bulunan taşınmaz malların tamamını veya bir kısmını, kanunla gösterilen esas ve usullere göre, kamulaştırmaya ve bunlar üzerinde idarî irtifaklar kurmaya yetkilidir...' hükmü yer almaktadır.

Anayasanın 'Mülkiyet hakkı' başlıklı 35. maddesinde ise: 'Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz.' hükmüne yer verilmiştir.

Öte yandan, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine Ek 1 No.lu Protokolün 1. maddesinde: 'Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Bir kimse ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir. Yukarıdaki

hükümler, devletlerin, mülkiyetin kamu yararına uygun olarak kullanılmasını düzenlemek veya vergilerin ya da başka katkıların veya para cezalarının ödenmesini sağlamak için gerekli gördükleri yasaları uygulama konusunda sahip oldukları hakka halel getirmez.' hükmü uyarınca temel insan hakları arasında yer alan ve Anayasamızda da temel haklar arasında gösterilen (madde 35) mülkiyet hakkına müdahale niteliği taşıyan kamulaştırma yetkisi, T.C. Anayasasının 46. maddesi uyarınca sadece Devlet ve kamu tüzel kişiliklerine kamu yararının zorunlu kıldığı hallerle sınırlı olarak tanınmıştır.

4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanununun değişiklikten önceki 'Organize Sanayi Bölgeleri (OSB), kamu yararı gerekçesiyle adına kamulaştırma yapılabilen veya yaptırılabilen bir özel hukuk tüzel kişiliğidir. Kamu yararı kararı, müteşebbis heyetinin başvurusu üzerine Bakanlıkça verilir. Arazinin mülkiyetinin edinilmesinde yapılan masraflar ile arazi bedeli ödeme yükümlülüğü OSB tüzel kişiliğine aittir.' hükmünü içeren 5. maddesi, 12.07.2012 tarihli, 28351 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6353 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 20. maddesiyle: 'OSB, müteşebbis heyetin başvurusu üzerine Bakanlıkça verilen kamu yararı kararı ve sınırları belirlenmiş yetki çerçevesinde kamulaştırma işlemleri yapabilen veya yaptırabilen bir özel hukuk tüzel kişiliğidir. Arazinin mülkiyetinin edinilmesinde yapılan masraflar ile arazi bedeli ödeme yükümlülüğü OSB tüzel kişiliğine aittir.' şeklinde değiştirilmiş ve Kanuna eklenen Geçici Madde 11 ile de: 'Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce Bakanlıkça verilen kamu yararı kararlarının uygulanmasına yönelik olarak Organize Sanayi Bölgeleri tarafından tesis edilen kamulaştırma işlemleri bu Kanunun 5 inci maddesi kapsamında kabul edilir.' hükmü getirilmekle, Anayasanın 6. maddesinin son cümlesi hükmüne göre hiçbir kimse veya organın kaynağını Anayasadan almayan bir devlet yetkisi kullanması mümkün olmamasına; Anayasanın 46. maddesi, yalnızca Devlet ve kamu tüzel kişilerine kamulaştırma veya idari irtifak kurma yetkisi vermesine karşın, anılan 5. madde bir özel hukuk tüzel kişisi olan organize sanayi bölgelerine kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi tanımıyla bulunmaktadır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 'İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı' başlıklı 2. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinde, idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları idari dava türleri arasında sayılmıştır.

2577 sayılı Kanunun bu maddesi uyarınca, idari işlemlerin hukuki denetimi yapılırken, işlemi tesis eden merciin, bu işlemi tesis etme yetkisi bulunup bulunmadığı yönünden inceleme yapılacağı açıktır.

Davacı şirkete ait olan taşınmazlarla ilgili Bilim, Sanayi ve Teknoloji (Sanayi ve Ticaret) Bakanlığının 14.09.2007 tarihli, 10122 sayılı kamu yararı kararı uyarınca Ankara 1. Organize Sanayi Bölgesi Yönetim Kurulunca alınan 20.09.2007 tarihli, 606/1 sayılı kamulaştırma kararının iptali istemiyle 16.11.2009 tarihinde Ankara 9. İdare Mahkemesinin E:2010/277 sayılı esasında açılan davada verilen davanın reddine ilişkin kararın temyiz edilmesi üzerine, 'kamu yararı gerekçesiyle adına kamulaştırma yapılabilen veya yaptırılabilen bir özel hukuk tüzel kişisi olan organize sanayi bölgesinin kamulaştırma yetkisi bulunmadığından, tesis edilen kamulaştırma işleminde yetki yönünden hukuka uyarlık, aksi yöndeki temyize konu mahkeme kararında ise hukuki isabet görülmediği' gerekçesiyle mahkeme kararının bozulmasına ilişkin Dairemiz kararının verildiği 18.10.2011 tarihinde uyuşmazlığın çözümünde uygulanan yasa kuralı, anılan kararın düzeltilmesi isteminin karara bağlanacağı

dönemde 6353 sayılı Kanunla değişmiş ve yapılan bu değişikliklerle; davayı yürütmeye, uyuşmazlığı çözmeye, davayı sona erdirmeye veya kararın dayanağını oluşturmaya yarayacak nitelikte yeni bir düzenleme getirilmiştir. Uyuşmazlığın çözümünde değişiklikten sonraki hükümlerin uygulanması halinde, işlemi tesis eden merciin yetkili olup olmamasına göre verilecek kararın sonucu farklı olacaktır. Dolayısıyla, söz konusu hüküm davada uygulanacak kural niteliğindedir.

Buna göre, 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanununun 6353 sayılı Kanunla eklenen Geçici 11. maddesi, Anayasanın 2. maddesinde belirtilen 'hukuk devleti' tanımına ve hukuk devletinde uyulması zorunlu temel ilkelerden olan 'hukuk güvenliği ilkesi'ne, yine aynı Kanunun 6353 sayılı Kanunla değişik 5. maddesi, Anayasanın 6. maddesinin son cümlesindeki: 'Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisini kullanamaz.' hükmü ile 35. maddesindeki: 'Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz.' hükmüne ve 46. maddesinde yer alan: 'Devlet ve kamu tüzel kişileri, kamu yararının gerektirdiği hallerde gerçek karşılıklarını peşin ödemek şartıyla, özel mülkiyette bulunan taşınmaz malların tamamını veya bir kısmını kanunla gösterilen esas ve usullere göre, kamulaştırmaya ve bunlar üzerinde idarî irtifaklar kurmaya yetkilidir...' hükmüne aykırı olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Öte yandan, itiraz konusu kanun maddelerinin uygulanması ile ilgili idari işlemlerden kaynaklanan çok sayıda uyuşmazlık bulunması nedeniyle öncelikle yürürlüğün durdurulmasını istemek gerekmiştir.

Açıklanan nedenlerle, görülen davada uygulanacak kural olan 4562 sayılı Kanunun 6353 sayılı Kanunla değiştirilen 5. maddesi, Anayasanın 6., 35. ve 46. maddelerine, Geçici 11. maddesi ise Anayasanın 2. maddesine aykırı olduğundan iptali için Anayasanın 15. maddesi ile 6216 sayılı Yasanın 40. maddesi uyarınca itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesine başvurulmasına, dava dosyası içeriğinden konu ile ilgili görülen belgelerin onaylı örneklerinin bu kararla birlikte anılan Mahkemeye gönderilmesine, öncelikle iptali istenilen yasa hükümlerinin yürürlüğünün durdurulmasının istenilmesine, uyuşmazlığın Anayasa Mahkemesince bu konuda verilecek karardan sonra incelenmesine, 30/04/2013 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.' "